

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologiæ Sacramentalis Scholasticæ Et Moralis Pars ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Ioannis Duns Scoti D. Augustino conformen

In Qua Tractatur De Impedimentis Matrimonii, Usu Et Divortio

Bosco, Jean a

Lovanii, 1685

Concl. VI. Lex Ecclesiæ dirimens Matrimonium, obligat hæreticos, etiam
apud quos ex odio, seu contemptu non est in usu.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73448](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73448)

prævenio in colloquijs communibus &c.

Cum ergo prohibitio, ne excommunicatus ministraret Sacramenta, descendat ex ipso jure Ecclesiastico, potuit utique jus Ecclesiasticum hanc prohibitionem restringere ad omnes excommunicatos, qui aut denunciati, aut notorij Clericorum percussores existunt: ad cæteros autem in eo solo eventu, in quo ipsi suâ sponte se ingerunt. Quare minimè peccabunt, quando à petentibus præventi, ipsis ministrant.

197. *Confirmatur, ex ead.*
Id autem intendisse facere prædictum Concilij Constant. Decretum, vel ex eo constat, quod non stet, ne non teneri vitare hunc excommunicatum, & ipsum peccare mecum participando. Quare dum dicitur in d. Decreto, non relevari per illud excommunicatum, debet intelligi directè & ex intentione; secus indirectè & quatenus est necessarium, ut fideles tutè & plenè possint frui privilegio participandi cum ipso excommunicato. Ita Sanchez sup. n. 8. ubi veriorem existimat hanc sententiam.

Sanchez. *Objeccio.*
Nec conferret dicere, prædictum Decretum concessisse administrationem & receptionem Sacramenti: at contrahere Matrimonium cum excommunicato, non est recipere ab ipso Sacramentum, sed participare in ministrando & recipiendo simul cum ipso excommunicato Sacramentum, quod illicitum videtur, nec concessum in prædicto Decreto. Aliàs liceret mihi inducere prædictum excommunicatum, ut simul mecum interesset Sacro, aut ministraret alijs Eucharistiam.

198. *Solvitur, ex Sanchez.*
Sed respondetur (inquit Sanchez sup.) contrahere Matrimonium cum excommunicato, verè esse recipere ab illo Sacramentum, & in receptione cum illo participare: quod in prædicto Decreto indulgetur. Quia uterque contrahens verè ministrat & recipit Matrimonij Sacramentum, Ita Sanchez. Iam autem excommunicatus, qui mecum simul interesset Sacro, nec recipret, nec ministraret mihi Sacramentum. Similiter & qui alijs ministraret Eucharistiam.

Excommunicatio præcivè non reddi Matr. illicitum ex parte alterius.
Igitur ex hac parte, id est, ex eo præcisè, quod hæreticus sit excommunicatus, illicitum non est, ut sup. adhuc dixi, cum eo contrahere Matrimonium, nisi foret vitandus; estò etiam ipse præveniret contrahentem, & absolutionem obtinere non posset. Peccat quidem excommunicatus præveniendò; sed hæc malitia, quanta quanta est, ponitur ante contractum, ita ut contrahens nullatenus in eam influat.

199. *Decretum objectioni, ex Lugo.*
Si dixeris: etiam in ipso contractu peccat. Respondeo, Neg. Quia (ut benè notat Lugo de Sacram. disp. 8. n. 232.) poterit ad minùs ille, qui prævenitur ab excommunicato, ipse denudè petere ab ipso Matrimonium: non enim privatur jure, quod habet ad petendum & inducendum excommunicatum; tunc autem jam excommunicatus poterit licitè contrahere, etiam nondum absolutus, quando absolutionem obtinere non potest, quia in favorem alterius petentis, ipse potest communicare cum eo licitè; ergò etiam si excommunicatus præveniat, adhuc

non excommunicatus poterit acceptare, si fiat de inducto inducens & petens, prout uno verbo fieri potest. Ita Eminent.

At verò Sanchez sup. in fine sic ait: præventus ab excommunicato, ut secum ineat Matrimonium, non inducit ad peccatum indignæ susceptionis excommunicati, qui, si vult, potest absolutionem obtinere; sed solum utitur jure suo, & malitiâ alterius, ut suæ consulat contrahendi necessitati. At si excommunicatus absolutionem obtinere non posset, tunc nullo modo liceret cum illo tunc contrahere; quia non potest excommunicatus licitè facere. Hæc ille.

200. *Opinio Sanchez.*
Verùm jam ostendimus, quomodo adhuc licitè posset facere. Et quoniam semper licitè potest facere, quando absolutio possibilis est; propterea, estò nolit eam obtinere, sed velit permanere in sua hæresi, & per consequens velit in statu peccati mortalis Sacramentum Matrimonij suscipere ac ministrare, propterea, inquam, tunc Catholicus minimè censetur cooperari ejus peccato, si consulens suæ utilitati cum eo contrahat. Sicut qui consulens suæ utilitati contraheret cum alio Catholico, existenti in malo statu, minimè censetur cooperari ejus peccato, quod posset evitare, si vellet. Sic etiam excusamus à peccato, qui recipit, nummos ad usuram, ab usurario parato, quando iis indiget: & qui ex urgente causâ exigit juramentum ab eo, quem ex malitiâ certò novit pejeraturum, aut per falsos Deos juraturum. Vide 1. Part. hujus Operis Disp. 1. Sect. 8. Conclus. 4. 5. & 6. ubi de susceptione Sacramenti à ministro malo & excommunicato.

201. *Conclus. f. nalis.*
Igitur Matrimonium Catholicis cum hæretico non est necessariò peccatum, sive ex ratione & meritis excommunicationis, sive ex vi legis charitatis de vitando scandalo, & generalis obligationis non cooperandi ad peccatum alterius, ut satis constat ex hæcenus dictis; ac proinde manet verum, quòd Matrimonium personæ Catholicæ cum heretica non adeò sit illicitum, ut nunquam liceat.

Atque hic fuisset finis præsentis Sectionis, nisi aliquis à me quævisisset: an impedimenta Matrimonij, jure Ecclesiastico tantum introducta, obligent etiam hæreticos, apud quos non sunt in usu. Responsio erit

CONCLUSIO VI.

Lex Ecclesiæ, dirimens Matrimonium, obligat Hæreticos, etiam apud quos ex odio seu contemptu non est in usu.

202. *Qui hic intelliguntur per hæreticos.*
Per hæreticos hic intelligimus baptizatos, qui pertinaciter errant circa articulum fidei: hi quippè ratione Baptismi pertinent ad Ecclesiam, & ejus legibus subjiciuntur, secundum omnes DD. Catholicos. Nec est ulla ratio, excipiendi leges matrimoniales, Supposito ergò quod

quod lex Ecclesie, dirimens Matrimonium, apud hæreticos sit sufficienter promulgata, & acceptata, neque per contrariam consuetudinē abrogata, nemo dubitat, eam obligare. Sin autem non fuerit sufficienter promulgata, aut certè ex legitima causa non acceptata, vel contrariam consuetudinē abrogata, Omnes fatentur, eam non obligare magis hæreticos, quàm Catholicos.

De quo ergò hic disputatur? Respondeo: an hæretici, qui ex contemptu & odio Ecclesie nolunt acceptare ejus leges, aut observare, hoc ipso sint liberi ab earum obligatione; & per consequens valeant eorum Matrimonia, celebrata juxta leges naturæ & divinas, contra legem Ecclesiasticam dirimentem?

103. *Sententia Marchantii hæreticos exemptos esse à legibus Ecclesie.*
 Petrus Marchantius to. 3. Trib. Sacramt. tract. 1. tit. 6. q. 4. Conclus. 4. de hæreticis, qui jam extrâ Ecclesiam facti sunt & legibus Ecclesie se subdixerunt, hæc scribit: Et si (inquit) tales Ecclesie ratione Baptismatis subiecti sint, & regi per Ecclesiam possint, quamdiu tamen non reguntur, sed schismate & infidelitate separati sunt, consentit illo tempore actu ab Ecclesie humanis & positivis legibus liberi, sive in ignorantiam invincibilem suæ obligationis, sive in conscientie erroneæ dictamen, sive in dissimulationem Ecclesie, illam libertatem quis referat: quo posito, ad jura naturæ & positiva divina ac politica revertantur necesse est, ad tollendam universalem orbis confusionem. Unde & pia mater Ecclesia, etsi illa (Matrimonia hæreticorum) ut Sacramenta non admittat, illa tamen non damnat; sed & conversos ab hæresi, in Matrimonijs suis relinquit, etsi ad Sacramentum rationem interdum pijs suasionibus inducat. Sic ille.

204. *Reprobatur à Lugone.*
 Nunquid audiendus? Card. Lugo de Pœnit. disp. 15. sect. 7. n. 147. hanc doctrinam de exemptione à legibus Ecclesie, dicit esse absurdissimam. Quærit ibi, an hæretici obligentur præcepto Confessionis annuæ, & partem negativam probat: quia si hæc lex lata esset etiam pro hæreticis, non videretur prudens & rationalis, cum certum sit, ipsos eam non observaturos, atque adeò solum deferviret, ad dandam materiam novi peccati in ejus violatione.

Respondet autem Card. hoc argumentum multò magis probaret de alijs legibus Ecclesiasticis, quòd non debeant hæreticos obligare; atque adeò ipsos non peccare contra legem jejunijs, vel abstinentiæ à carnibus, nec incurere excommunicationem, & Censuras latas pro varijs criminibus. Quæ tamen omnia absurdissima sunt.

205. *Probat hæreticos obligari legibus Ecclesie, primo ex ratione.*
 Ratio autem est; quia ad hoc, ut lex aliqua universalis sit prudens & justa, non debemus attendere, an sit futura utilis huic personæ vel illi, sed toti communitati; cui si utilis sit, lex est rationalis, nec debet restringi ad solas illas personas, quæ eam probabiliter observabunt: nam per hoc daretur ansa, ut multi malitiosè se subtraherent à legum obligatione, ponendo se in tali statu, in quo, propter ipsorum perversita-

Bosco de Matrim. Pars II.

tem, non crederentur observaturi legem, & sic non intelligerentur obligari. Hæc ille.

Atque adeò baptizati liberi erunt ab omnibus sanctæ Ecclesie præceptis, quæ vel scripta, vel tradita sunt, ita ut ea observare non teneantur, nisi se suâ sponte illis submittere voluerint: cuius oppositum definivit Concil. Trid. sess. 7. de Baptif. can. 8.

Secundò ex Concil. Trident.

Audio reponentem: planè liberi erunt, sed ex conniventia, & dissimulatione piæ matris Ecclesie; Trid. autem loquitur de rigore juris, sive de obligatione in actu primo, aut potestate obligandi.

Explicatio Concil.

Respondetur: non est pia mater, quæ favet rebellibus suis, quo permaneant in sua rebellione, & alijs dat occasionem rebellandi, & eam pedibus conculcandi.

Rejiciunt.

Et verò, quod signum hujus dissimulationis? Nunquam legitis privilegia, concessa missionarijs Capucinis Provinciæ Helvetiæ? Inter cætera, Bona Gratia in Sum. verb. Missio, hæc enumerat: Dispensandi cum conversis ad Fidem Catholicam in 3, aut 4. gradu consanguinitatis & affinitatis, simplici & mixto, quoad præterita Matrimonia, & in prædictis casibus prolem susceptam declarandi legitimam. Item: dispensandi cum ipsdem super impedimento publicæ honestatis justitiæ, ex sponsalibus proveniente. Item: dispensandi cum ipsdem super impedimento criminis, neutro tamen conjuge machinante. Item: dispensandi cum ipsdem in impedimento cognationis spiritualis, præterquam inter levantem & levatum.

206.

Privilegia dispensandi cum hæreticis conversis in impedimentis Matr. ex Bona Gratia.

Ad quid illæ dispensationes, seu privilegia dispensandi, si Ecclesia non damnat Matrimonia hæreticorum; sed & conversos ab hæresi in Matrimonijs suis relinquit? An fortè solum data sunt pro Matrimonio personæ hæreticæ cum Catholica, quòd secundum omnes celebrari debet juxta leges Ecclesie? Nullum vestigium talis limitationis reperitur in ipsis: ergò gratis asseritur talis limitatio.

Et non solum enumerata jam impedimenta obligare hæreticos; sed etiam impedimentum raptus, colligitur ex hac clausula, quæ subjungitur apud Bona Gratia dictis privilegijs. *Ha verò matrimoniales dispensationes non concedantur, nisi de consensu Episcoporum, ubi erant, & cum clausula, dummodò mulier non fuerit rapta, vel si rapta fuerit, in potestate raptoris existat.*

207.

Impedimentum raptus obligat hæreticos.

Hinc subscribere non possum huic conclusioni Marchantij sup. Matrimonia hæreticorum, quæ juxta leges naturæ, & divinas positivas, ac civiles contrahuntur, contractus naturales & civiles sunt, ac intrâ suam positam legitimam Matrimonia. Sacramenta tamen non sunt.

Alia opinio March. Matr. hæreticorum esse valida in ratione contractus, secus Sacramenti.

Hæc, inquam, doctrina non placet: quia reverà hujusmodi Matrimonia sub legitimis legibus non sunt contracta. Siquidem, ut supponitur, contrahuntur contra leges Ecclesiasticas, quæ irritant Matrimonium, non solum in ratione Sacramenti, sed etiam in ratione con-

108.

Non placet Auctori.

tractus civilis; imò, secundum mea, & aliorum communiter principia, non in ratione Sacramenti, nisi quia in ratione contractus civilis, in tantum, ut si maneat contractus civilis validus, Ecclesia non possit facere, quin valeat Sacramentum, nisi aliquid aliud obftet.

Reprobatur
ex Concil.
Trid.

Etenim *Declarat* Synodus Trid. sess. 21. c. 2. hanc potestatem perpetuò in Ecclesia fuisse, ut in Sacramentorum dispensatione, salvà illorum substantiâ, ea statueret vel mutaret, quæ suscipientium utilitati, seu ipsorum Sacramentorum venerationi, pro rerum, temporum, & locorum varietate, magis expedire iudicaret.

Nota: *Salvâ illorum substantiâ.* Quomodo autem manet salva substantia Sacramenti Matrimonij, si Ecclesia possit facere, ut contractus validus, manens talis, qui antea à Christo fuerat ad rationem Sacramenti elevatus, amplius non sit Sacramentum, quiddam contrahentes intendant? Iam quippè aliqua materia & forma Sacramenti Matrimonij, à Christo instituta, amplius non est materia & forma.

209. Nunquid Ecclesia potest facere, ut panis & vinum non sint materia consecrationis, aut aqua materia Baptismi, aut oleum materia Unctionis, & sic de alijs? Clarum est apud Omnes, quòd non, si panis maneat panis, & sic de alijs. Ergò Ecclesia non potest facere, ut aliquis contractus Matrimonij manens validus in ratione contractus, quem Christus voluit esse materiam & formam Sacramenti Matrimonij, non sit amplius materia & forma Sacramenti. Hercule hæc fuit Summa difficultatis, propter quam in Concilio Trid. tot Patres, quos alibi adduximus, negaverint Ecclesiæ potestatem irritandi Matrimonium clandestinum.

Ecclesia potest irritare Matr. hæreticorum etiam in ratione contractus.

Dico ergò: Ecclesiam posse irritare Matrimonia hæreticorum, non solum in ratione Sacramenti, sed etiam contractus civilis. Addo: non irritasse in ratione Sacramenti, nisi irritaverit in ratione contractus, atque adeò Matrimonia illa, si valeant in ratione contractus, etiam valere in ratione Sacramenti, nisi aliquid obftet præter leges Ecclesiæ, quæ, ut vult Marchantius sup. eos non obligant, quod ibidem quæst. 10. repetit hisce verbis:

210. In Hollandiâ duplex reperitur Christiana Resp. ex Marchant.

Advertendum est in Hollandia, quoad spiritualia, duplicem velut reperiri Christianam Rempubliam. Alia est Pseudo-Ecclesia, quæ est hæreticorum & Synagoga Sathanæ, in qua ritus sacri & cæremoniæ transferunt, vel in politicas sanctiones, vel in adulterinos ritus: unde ut Matrimonia non sint clandestina inter eos, vel contrahuntur coram Magistratu, vel coram Ministro. Et cum hæc Respublica non tantum sit hæretica, sed etiam schismatica, non agnoscens caput Ecclesiæ & Vicarium Christi, frustra de legibus Ecclesiæ ab illis servandis disputamus, cum nec Legislatorem agnoscant, nec legem, & jugum excusserint. Unde sive ex eorum conscientia, sive argumentosa, sive et-

iam dissimulante, & non urgente Ecclesiâ vera sua præcepta, quia inutiliter illa urgeret, tamquam exleges à lege Ecclesiastica habendi sunt. Sic ille.

Quæ doctrina si vera est (quod difficulter mihi quispiam persuaserit) dico: Matrimonia clandestina hæreticorum esse vera Sacramenta, suppositâ debitâ intentione conficiendi Sacramentum; sicut Catholicorum Matrimonia clandestina forent vera Sacramenta, si Ecclesia suam legem irritantem tolleret, & sicut sunt verum Sacramentum in terris, in quibus illud Decretum non fuit debitè promulgatum.

An fortè dixeris: hæreticos non posse suscipere Sacramentum Matrimonij, neque ministrare, tametsi servant omnes leges tam divinas, quam humanas, & velint Sacramentum conficere? Ubi Christus vel Ecclesia requisivit veram fidem internam, ad ministrandum aut suscipiendum verum Sacramentum? Nonne hæreticus validè absolvit in articulo mortis, validè consecrat Eucharistiam, validè baptizat &c.? Censen, hæreticum non posse validè confirmari, ordinari, inungi? Quare ergò non posset validè suscipere & administrare Sacramentum Matrimonij? Credisne, personam Catholicam, quæ contrahit cum hæretica, non suscipere verum Sacramentum Matrimonij, aut non ministrare illud, si nihil aliud obftet præter hæresim? Cur porrò similiter non erit verum Sacramentum inter hæreticos, si nihil aliud obftet præter hæresim?

Dices: supponit Marchantius, eos non servare leges Ecclesiæ. Sed quid inde? Ecclesia non vult eos obligare suis legibus, ut Marchantius etiam supponit; cur ergò Matrimonium eorum non est Sacramentum, sicut esset, si Ecclesia nullas leges statuisset?

Marchantius sup. probat, non esse Sacramentum: Quia contractus Matrimonij, ut Sacramentum esse possit, legibus Ecclesiasticis firmari debet, & ad Ecclesiam solam pertinet, materiam & formam Sacramenti declarare: si igitur hæretici, quæ ad contractum matrimoniale necessaria esse Ecclesia declaravit, non observent, jam Sacramenti ratio illorum Matrimonij deesse constat; quia materiam & formam, sive substantiam necessariam, ab Ecclesia declaratam, non servant, & absque debita materia & forma Sacramentum consistere nequit.

Ex his infero I. utroque hæretico, viro & sceminâ Matrimonium contrahentibus, non servatis legibus Ecclesiæ necessariò requisitis, si alteruter ad veram fidem convertatur, sicut liberè potest, in conjugio remanere, omni periculo subversionis, & contumeliæ Dei sublato, si infidelis consentiat habitare cum illo; ita periculo aliquo subversionis permanente, posse Catholicum relinquere conjugem hæreticam, & ad alias nuptias, quantum est ex lege Evangelica & Apostolica, transire.

Ratio est: quia Matrimonium illud non fuit

211. An Matrimonia clandestina hæreticorum sint Sacramenta.

Hæretici possunt suscipere & ministrare verum Sacramentum.

212. Evasio præcluditur.

Probat ex March. Matr. hæreticorum non esse Sacramenta.

213. Prima illatio, eos ad fidem convertos posse Matr. dissolvere.

Probatio Sacra-

Sacramentum, fed contractus merè naturalis & civilis; adeoque nec per omnia indifolubile, ficut nec infidelium Matrimonia. Unde ficut infidelis (ut ait Apoftolus) *fi difcedit, difcedat*: ita fi hæreticus difcedit, difcedat.

Dixi: *Quantum eft ex lege Evangelica & Apoftolica*; finè dubio enim in externo foro civiles leges, ob Reipublicæ bonum, hæreditates, fucceffiones prolium &c. contradicerent feperationibus illis: loquor autem ego in foro confcientiæ.

214. Inforo II. fideli Matrimonium contrahenti cum hæretica, non fervatis conditionibus per Ecclefiam neceffariò requisitis, ficut Matrimonium nullum eft, fic in foro Ecclefie & confcientiæ, omnia, Matrimonium illud fubfequentia, pro invalidis & illicitis haberi, ut funt concubitus, tactus, legitimatio prolium, mutux fucceffiones.

Ratio eft, quia nec in ratione contractus, nec in ratione Sacramenti Matrimonia illa fubfiftunt. Dixi: *In foro confcientiæ*; in foro enim civili nonnunquam tolerantur; in foro autem Ecclefie & confcientiæ merè fornicationes funt. Hactenus præfatus Auctor. Confequenter utique ad fua principia; fed quia principia non valent, idè nec prima illatio valet.

215. Quod ne gratis dicere videar: quæro i. quis inftituit Sacramentum Matrimonij? Nunquid Ecclefia? Fidei eft, à Chrifto fuiffe inftitutum; atque adèd materiam & formam Sacramenti à Chrifto fuiffe declaratam antecederet ad leges Ecclefiafticas; alioquì non fuiffet Sacramentum, nifi poft leges Ecclefiafticas, quod non puto Marchantium admiffurum. Et verò quæ illa materia & forma, nifi contractus naturalis & civilis? Ergò fi Matrimonium hæreticorum eft verus contractus naturalis, fervat materiam & formam à Chrifto declaratam. Cur ergò non fit Sacramentum?

Quia, inquis, non eft firmatum legibus Ecclefiafticis, vel potiùs, quia eft infirmatum per leges Ecclefiafticas. Aft quæro ego, ubi Chrifto dedit Ecclefie potefstate infirmandi rationem Sacramenti, relinquendo firmam rationem contractus? Hoc probandum eft, & non fupponendum.

216. Interrogo rursùm: Ecclefia fi vellet, poffet invalidare Matrimonium hæreticorum in ratione contractus civilis? Cur minùs, quàm Matrimonium hæretici cum Catholica? Si alteruter (inquit Marchantius) Catholicus fit, & non fervatis legibus Ecclefie contrahat, nec contractus quidem Matrimonialis validus eft; quia fidelis, juxtà Ecclefie ftatuta & leges ad validum contractum requisitas, contrahere debet.

Sed nunquid etiam hæreticus deberet, fi Ecclefia abfolutè vellet? Affirmat Marchantius, ut fup. audivimus, quando ait: *Efti tales Ecclefia ratione Baptifmatis fubjecti funt, & regi per Ecclefiam poffint*. Si poffint regi & reguntur in contractu matrimoniali quoad rationem Sacramenti, quis revelavit Marchantio, quòd non regantur?

Bofeo de Matrim. Pars II.

tur etiam quoad rationem contractus, vel fi non reguntur quoad hanc rationem, quòd regantur quoad illum?

Nec valet dicere: nullum fequitur inconveniens ex irritatione Sacramenti; plurima autem fequuntur ex irritatione contractus civilis. Nam refpondetur: eadem inconvenientia fequuntur ex irritatione contractus inter Catholicum & hæreticam. Et tamen illa ab Omnibus admittuntur. Ut taceam, quòd jam antè non femel dixi, non effe in potefstate Ecclefie, feperare rationem Sacramenti à contractu inter fideles, id eft, baptizatos; imò, ut Multi putant, nequidem ab ipsis contrahentibus, qui nolent Sacramentum conficere; quàmvis ego fim in oppofita fententia.

Rogat aliquis: Cur potiùs contrahentes poffint facere illam feperationem, quàm Ecclefia. Refpondeo: quia per hoc contrahentes non mutant fubftantiam Sacramenti; nam præter materiam & formam, quam relinquunt intactam, requiritur intentio miniſtri, faciendi quòd facit Ecclefia; contrahentes autem funt miniſtri. At verò Ecclefia nequit id facere, nifi ftatuendo aliam fubftantiam Sacramenti; fcilicet, non quemlibet contractum validum, quem Chriftus inftituit feu elevavit ad dignitatem Sacramenti, fed contractum validum, factum fecundùm leges Ecclefie.

Sicuti fi Ecclefia declararet, non quamlibet ablutionem cum aqua naturali & prolotione horum verborum, *Ego te baptizo* &c. effe validum Sacramentum Baptifmi; fed tantùm illam ablutionem, quæ fieret fecundùm leges Ecclefie: putas, quòd Ecclefia habeat talem potefstatem à Chrifto, & quòd propterea ablutio, facta contrà leges Ecclefie, non foret validum Sacramentum? Erras toto cælo.

Ex his infero: utroque hæretico viro & feminà Matrimonium contrahentibus, non fervatis legibus Ecclefie neceffariò requisitis, fi alteruter ad veram fidem convertatur, nullatenùs poffe transfire ad alias nuptias; efdò foret periculum fubverfionis, aut contumeliæ Dei; eo femper falvo, ut inter eos fuerit validus contractus Matrimonialis; dato etiam, quòd non fuiffet verum Sacramentum ex defectu intentionis contrahentium.

Ratio mea eft: quia nupciam tale privilegium conceditur hæreticis, fed folis infidelibus, id eft, non baptizatis, quando per Baptifmum incorporantur Ecclefie, & fiunt membra Chrifti. Sic communiter intelliguntur illa verba Apoftoli 1. Cor. 7. v. 15. *Quòd fi infidelis difcedit, difcedat*. Nam (ut ait Innoc. III. cap. Quanto, 7. de Divort.) *etfi Matrimonium verum inter infideles (id eft, non baptizatos) exiftat, non tamen ratum: inter fideles autem (id eft, non baptizatos) verum & ratum exiftit*.

Rationem fubdit: non quia eft Sacramentum, fed, *quia Sacramentum fidei (id eft, Baptifmus) quòd femel eft admiſſum, nunquam amittitur, fed ratum efficit conjugij Sacramentum; ut ipfum in conjugibus, illo durante, perduret*. Ubi per-

LII 2

Conjugij

217. Non eft in potefstate Ecclefie feperare rationem Sacramenti à contractu inter fideles.

Cur potiùs ipsi contrahentes poffint id facere.

218. Illatio Auctoris, contraria 1. illationi March.

Probatur eò ratione.

214. In foro II. fideli Matrimonium contrahenti cum hæretica, non fervatis conditionibus per Ecclefiam neceffariò requisitis, ficut Matrimonium nullum eft, fic in foro Ecclefie & confcientiæ, omnia, Matrimonium illud fubfequentia, pro invalidis & illicitis haberi, ut funt concubitus, tactus, legitimatio prolium, mutux fucceffiones.

Ratio eft, quia nec in ratione contractus, nec in ratione Sacramenti Matrimonia illa fubfiftunt. Dixi: *In foro confcientiæ*; in foro enim civili nonnunquam tolerantur; in foro autem Ecclefie & confcientiæ merè fornicationes funt. Hactenus præfatus Auctor. Confequenter utique ad fua principia; fed quia principia non valent, idè nec prima illatio valet.

215. Quod ne gratis dicere videar: quæro i. quis inftituit Sacramentum Matrimonij? Nunquid Ecclefia? Fidei eft, à Chrifto fuiffe inftitutum; atque adèd materiam & formam Sacramenti à Chrifto fuiffe declaratam antecederet ad leges Ecclefiafticas; alioquì non fuiffet Sacramentum, nifi poft leges Ecclefiafticas, quod non puto Marchantium admiffurum. Et verò quæ illa materia & forma, nifi contractus naturalis & civilis? Ergò fi Matrimonium hæreticorum eft verus contractus naturalis, fervat materiam & formam à Chrifto declaratam. Cur ergò non fit Sacramentum?

Quia, inquis, non eft firmatum legibus Ecclefiafticis, vel potiùs, quia eft infirmatum per leges Ecclefiafticas. Aft quæro ego, ubi Chrifto dedit Ecclefie potefstate infirmandi rationem Sacramenti, relinquendo firmam rationem contractus? Hoc probandum eft, & non fupponendum.

216. Interrogo rursùm: Ecclefia fi vellet, poffet invalidare Matrimonium hæreticorum in ratione contractus civilis? Cur minùs, quàm Matrimonium hæretici cum Catholica? Si alteruter (inquit Marchantius) Catholicus fit, & non fervatis legibus Ecclefie contrahat, nec contractus quidem Matrimonialis validus eft; quia fidelis, juxtà Ecclefie ftatuta & leges ad validum contractum requisitas, contrahere debet.

Sed nunquid etiam hæreticus deberet, fi Ecclefia abfolutè vellet? Affirmat Marchantius, ut fup. audivimus, quando ait: *Efti tales Ecclefia ratione Baptifmatis fubjecti funt, & regi per Ecclefiam poffint*. Si poffint regi & reguntur in contractu matrimoniali quoad rationem Sacramenti, quis revelavit Marchantio, quòd non regantur?

Conjugij Sacramentum, nequit intelligi proprie dictum Sacramentum; nam certum est, illud non perdurare, sed transire. Quid ergo? Vinculum Matrimoniale.

219. Si ergo inter hæreticos sit verum vinculum Matrimoniale, lucet profecto, quod eorum Matrimonium non tantum sit legitimum, sed etiam ratum; quia Sacramentum fidei, quod semel admiserunt, ut supponitur, numquam amittitur; ac proinde vinculum Matrimoniale in conjugibus, illo durante, perdurat.

Dico ergo rursus: ex hypothese, quod hæretici, qui jugum Ecclesiæ excusserunt, tamquam exleges à lege Ecclesiastica habendi sint, Matrimonium inter eos celebratum contra eam legem, esse verum & proprie dictum Sacramentum, nisi aliquid aliud obstet. An autem sint exleges, est alia quæstio.

220. Ego, cum Alij communiter, sustineo partem negativam, & constanter assero, etiam hujusmodi hæreticos Ecclesiæ legem, dirimentem Matrimonium, obligare, nisi contrariâ consuetudine fuerit abrogata. Ut autem consuetudo abroget aliquam legem, requiritur ut sit rationalis & legitime præscripta, uti sup. probavimus ex cap. fin. de Consuetud.

Illam ergo consuetudo, quæ apud Catholicos abrogaret impedimentum dirimens, etiam eundem habebit effectum apud hæreticos. Sed quia non observatio legis ex contemptu Legislatoris, apud Catholicos non valet abrogare legem Ecclesiæ; neque talem effectum habebit apud hæreticos. Et ratio est; quia est consuetudo irrationabilis, utpotè pugnans cum lege, non solum Ecclesiasticâ, sed etiam naturali, quæ vetat contemptum legis & Legislatoris.

221. Ex quo patet, quare in Conclus. addiderim illam particulam: Etiam apud quos ex odio & contemptu non est in usu. Et quia communiter hæretici ex odio & contemptu Pontificis, seu Romanæ Ecclesiæ, nolunt observare ejus leges, sive Matrimoniales, sive in alia materia, hinc consuetudo ipsorum contraria nequit legem Ecclesiæ abrogare.

Consuetudo (qui titulus si non favet hæreticis, certè nullus alius patrociniabitur) non potest tollere vim legis (inquit Lessius in Auctario ad 1. 2. verb. *Præscriptio*, cas. 1. n. 3.) nisi ex tacito vel expresso consensu Principis, quod maximè habet locum in legibus Ecclesiæ. Atqui non præsumitur Ecclesia consentire in illas consuetudines, aut eximere illos à communi lege, cum sint rebelles Ecclesiæ, neque nullam in hac re favorem aut benignitatem mereantur. Alioquin magnum ex sua contumacia commo- dum mererentur.

Et sanè mirum esset, hæreticos esse exemptos à jejunijs, à carniurn abstinentia, à cultu festorum, ab impedimentis Matrimonij, jure Ecclesiastico inductis, & similibus, eò quod ipsi, Ecclesiæ auctoritate contemptâ, aliam consuetudinem servant.

222. Idem confirmat usus Ecclesiæ; nam simul atque ad fidem redeunt, statim Ecclesiæ consue-

tudinibus obstringuntur; & Matrimonia in gradibus prohibitis ab Ecclesia dissolvuntur. Hæc ille.

Omitto responsum Card. missum ad Episcopum Trichariensem, de quo satis egimus præcedenti Disp. Sect. 9. Conclus. 5. in quo expressè declaratur, Matrimonium hæreticorum, contractum sine præsentia Parochi & testium, ubi hæc est possibilis, non valere.

Nec dici potest: non valere in ratione Sacramenti; secus ut est contractus civilis; siquidem Trident. non tantum declaravit Sacramentum irritum, sed decrevit, hujusmodi contractus irritos & nullos esse; & Omnes admittunt, talem contractum inter Catholicos esse omnino nullum & irritum, etiam in quantum est contractus naturalis & civilis. Quæsitum ergo fuit ab Episcopo Trichariensi, num eo modo foret invalidum Matrimonium hæreticorum. Dum igitur respondent, non valere, intelligunt eo modo quo non valet Matrimonium Catholicorum. Vide quæ dixi loco sup. cit. ubi magis expenditur d. Declaratio.

Porò non est ratio; quare Ecclesia minus irrita habeat Matrimonia, quæ fiunt contra alias leges Ecclesiæ dirimentes, dummodò fuerint sufficienter promulgatæ & acceptatæ. Censetur autem sufficienter promulgatæ, quæ continentur in jure communi, quod antè exortam hæresim ubique erat receptum.

Et verò non acceptatio sine justa causa, non videtur suspendere obligationem legis; quippè hæc suspensio, quanta quanta est, dependet à voluntate Legislatoris, ut notat Lessius sup. n. 1. Suppono (inquit) Ecclesiam, Concil. Oecumenicum, seu Summum Pontificem, in quo est Ecclesiastica potestatis plenitudo, posse obligare etiam nolentes & non recipientes; neque scio ullum Doctorem, qui id aufert negare, cum potestas ipsis non sit data ab hominum collectione, sed immediate à Christo.

Itaque cum DD. dicunt, Ecclesiæ legem non obligare, nisi sit recepta; supponunt, Ecclesiam non intendere aliter obligare, ne filios suos multis peccatis implicet, & gravia illis incommoda inferat. At hoc in præsentibus casu supponi non potest respectu hæreticorum, qui ex contemptu Ecclesiæ legem rejiciunt & recipere nolunt. Quis enim credat, Ecclesiam suâ lege, quam tulit de Matrimonij clandestinis, non intendere obligare hæreticos, qui in aliqua Parochia sunt Catholicis permixti, si ipsi contumaciter legem rejiciant? Ita Lessius.

Et quidem (prosequitur) si hæreticorum numerus ibi est minor, Catholicorum major, & à Catholicis Decretum illud recipiatur, non est dubitandum, quin etiam hæretici teneantur. Quia omnes obligantur, quando à majori parte communitatis lex est recepta: tunc enim absolute recepta censetur. Itaque Matrimonia eorum erunt invalida in eo loco, sive hæreticus cum hæretica, sive cum Catho-

Inter hæreticos vinculum Matrimoniale semper perdurat.

Hæretici non sunt liberi à lege Ecclesiastica.

Non observatio legis ex contemptu non abrogat legem.

Talis communiter est non observatio apud hæreticos.

Et ideo non abrogat leges Ecclesiæ, juxta Lessium.

Confirmat.

in ex usu Ecclesiæ.

Et responso Card.

223. Evidentia precluditur.

224. Non acceptatio legis sine justa causa non suspendit obligationem, ut Lessius.

225. Sufficit quod major pars communitatis recipiat legem.

lica contrahat, nisi formam à Concilio præscriptam servent; quia illa forma ibi absolutè est recepta.

Idem videntio, etiamsi major pars eorum, qui sunt in illa Parochia, sit hæreticorum, qui ex contemptu nolunt recipere. Quia nulla est ratio, cur Ecclesia utatur illà benignitate adversus suos rebelles: nimirum, ut nolit eos communi legi adstringi, si eam non receperint. Hactenus Lefsius.

226. Matr. hæreticorum prohibita jura divina, & irrita lege Ecclesie, sunt invalida, ex Gobatio. Probatur.

Apponam hic, quæ de præsentì puncto lego apud Gobatium in suo Alphabeto tract. 9. n. 41. Mihi certum videtur, omnia Matrimonia quæ hæretici celebrant cum impedimento juris divini impediende tantum, & simul cum impedimento juris Ecclesiastici dirimente, esse invalida coram Deo & Ecclesia.

Ratio est: quia hoc ipso, quòd Deus directè vetet talia Matrimonia, præsumendum est, Pontificem nullo prorsus modo consentire in illa, cum sit Romani Pontificis, omnì ratione tueri jura divina, cap. Ecclesia, 56. de Elect. Ergò nulla consuetudo efficiet, ut subsistant hæc conjugia. Hujus generis est dumtaxat impedimentum voti solemnitis castitatis, & simplicis in Societate Iesu; nec puto vivere ullum sincerè Catholicum, qui nuptias Monialis, aut Clerici, in Majoribus constituti, non habeat præincestissimis.

227. Ratio quare consuetudo non possit hic prævalere, ex eod.

Ratio singularis, ob quam nulla consuetudo possit robur afferre id genus infamibus lascivijs, est; cum, quia consuetudo, quæ Canonice obviat institutis, nullius debet esse momenti, cap. Ad nostrum, de Consuet. qui Canon, si restringatur ad consuetudinem irrationabilem, est apud Theologos & Canonistas extrà omne dubium. Tum, quia consuetudo, ex qua disrumpitur nervus Ecclesiasticæ disciplinæ, irritanda est, cap. Cum inter, de Consuet. Quanta autem disrumpio sequeretur, si Papa suo quasi calculo comprobaret nuptias Monialis cum filio Prædicantis? Hæc ille.

Expenditur.

Sed quæro ego: antequam vota simplicia in Societate Iesu dirimerent Matrimonium post contractum, putas, quòd Pontifex suo calculo approbaverit tale Matrimonium? Cur ergò approbaret, si modò per contrariam consuetudinem talis effectus tolleretur? Cur non possent tales circumstantiæ occurrere, ut Pontifex justè illa vota privaret dicto effectu, quem ex sola ejus voluntate acceperunt? Tunc autem consuetudo est rationabilis, quando non pugnat cum lege naturali aut divinà, & aliquà nititur ratione judicio prudentis, tali scilicet, propter quam Legislatores non solum validè, sed etiam licitè possent legem suam revocare.

228. Consuetudo hæreticorum contrahendi cum Monialibus, consanguineis in 3. aut 4. gradu, aut alio impedimento dirimente jure Ecclesiastico, nititur tali ratione? Si (inquit Gobat sup. n. 43. illi viginti Romani Pontifices, qui à Leone X. usque ad S. D. N. Clementem IX. sederunt super Cathedram Pe-

tri, coram adessent, atque interrogarentur, utrum unquam tacitè approbaverint conjugia, ab hæreticis inita cum impedimento dirimente, ij mihi videntur responsuri, se nihil minùs unquam cogitasse, etiam implicitè.

Et ratio est: quia si frustra legis auxilium invocat, qui committit in legem, cap. Bonæ, 23. de Elect. longè potiori jure præcluditur spes omnis favoris aut indulgentiæ Pontificiæ illis, qui omni ratione conantur Pontificem spoliare suà potestate. Et singulariter hoc tempore excusandi sunt Pontifices Romani, si sese quoad possunt opponant ijs, quæ hæretici agunt contrà sacros Canones, quandoquidem in omnibus Conventibus, ac nominatim Monasteriensi voluerint æternum excludi omnem Pontificiam potestatem circà articulos conventos, etsi Ecclesiæ Orthodoxæ summè noxios. Ita Gobatius.

Igitur consuetudo hæreticorum non nititur aliquà ratione, propter quam Pontifex ipsos licitè possit ab his impedimentis eximere; & idèò irrationabilis est, quæ nullo tempore potest præscribere.

Sed enim, dicit aliquis: hoc est quod quaeritur, & videtur ratio sufficiens, quòd orientur gravia incommoda, si A catholici viderent, suos liberos, natos ex talibus connubijs, haberi à nobis pro illegitimis; & idèò non admitti ad dignitates Ecclesiasticas, sacrosque Ordines.

Respondet Gobat sup. n. 44. Lutherani & Calvinistæ parùm curant, utrum sui liberi habeantur à Papa pro spurijs, an pro legitimis; sicuti ostendunt, celebrando solemnissimè tot Matrimonia cum impedimento ligaminis, item cum impedimento voti atque Ordinis.

Equidem eorum filij non postulant sacros Ordines, quando sunt alieni à nostra Religione; ergò nihil tunc morantur Pontificis annutum; si autem postulent jam reducti ad ovile Christi, initiabit vel ipse Pontifex, vel certè dispensabit facillimè quoad impedimentum illegitimitatis; imò si sit opus, legitimabit integrè. Idem dic de dignitatibus Ecclesiasticis, ad quas aspirant tales Neophyti.

Contentundum quidem A catholici etiam ad Abbatias, Canonicatus, Episcopatus; sed non expectunt Papalem benedictionem; & prorsus mihi persuadeo, Romanos Pontifices tam parùm, etiam tacitè, auctoritatis tribuere illis Matrimonijs carnalibus, ac tribuunt spiritualibus. Sic ille.

Addo ego: eadem inconvenientia oriri ex Matrimonijs hæreticorum cum Catholicis, quæ tamen ab omnibus habentur invalida. Quæ igitur rationabilis causa, propter quam Pontifex licitè possit rebelles suos facere exleges, & tantum velle obligare Catholicos?

Enimverò nemo potest eximi ab obedientia propter inobedientiam, nec per suum abut sum potest quis derogare potestati Superioris, aut

229. Quare notè censetur approbata à Pontificibus.

230. Objectio.

Solutio est Gobat.

231. Alia solutio.

Nemo eximitur ab obedientia propter inobedientiam.

aut illam aliquo modo minuere; quia hoc intrinsecè includit inobedientiam, nec præsumitur Superior cum aliquo quasi dispensare propter ejus abusum; quia esset irrationabilis voluntas contra nervum disciplinæ; imò contra vim & efficaciam legis. Et proinde dicendum est, valorem legis pendere quidem ab acceptatione subditorum (non tamquam à causa essentiali, quæ sola est voluntas Superioris promulgata; sed tamquam à conditione, sinè qua Superior non vult obligare) subditorum, inquam, sed morigerorum, dum adest aliqua justa causa non acceptandi; non autem rebellium, qui ex mero odio & contemptu legem rejiciunt.

232. Hinc Alex. VII. die 24. Septemb. 1665. damnavit hanc propositionem ad minus tamquam scandalosam: *Populus non peccat, etiamsi absque ulla causa non recipiat legem à Principe promulgatam.* Ergò talis non receptio minimè est signum, Principem nolle obligare; maximè quando apertè contradicit, & clarè ostendit, se velle equidem obligare, ut impræsentiarum fieri, constat ex dictis.

Populus peccat non recipiendo legem promulgatam sinè justa causa

Quæ cum ita sint, videntur nobis, & plerisque alijs, omnia Matrimonia A catholicorum, facta cum impedimento juris etiam Ecclesiastici (de divino & naturali nemo negat) esse irrita.

Estque aperta sententia facultatis Theologicæ Viennensis in Austria, in responso, quod ea dedit ad quæstionem ipsi propositam die 18. Maij an. 1655. ab Excelso Regimine Austriæ his verbis: *An Concil. Trident. etiam A catholicos Austriacos in causis Matrimonialibus ita obliget, ut si extra Austriam, sinè proprij Parochi consensu, in Hungaria copulentur, pro veris & legitimis conjugibus taliter copulati non sint habendi.*

233. *Quædam responsio Facult. Theologicæ Viennensis.*

Ad hanc quæstionem (inquit Gobat sup. n. 468.) priusquam responderet illa incluta Facultas, supposuit & asseruit expressè, A catholicos degentes in Austria, ubi Decretum Tridentini ubique promulgatum est, omnes obligari illo, ac deinde hanc inter cæteras dedit resolutionem: *Si ejusmodi A catholici in fraudem Decreti Trid. eo sine, ut sinè proprij Parochi præsentia Matrimonium contrahant, ad illas Hungariæ partes, ubi Decretum non ligat, proficiantur, eorum Matrimonium ita contractum est irritum.* Ergò ex sensu atque consensu tam præstantium Doctorum, in materia practica, & in ordine ad praxim consutorum, connubia A catholicorum sinè præsentia proprij verique Parochi, sunt eo modo irrita, quo Catholicorum. Hæc Gobatius. Quæ imponent finem huic Conclusioni & Sectioni.

Restat explicandum impedimentum Ligaminis. De quo instituitur

SECTIO XII.

D E

IMPEDIMENTO LIGAMINIS.

1. *Quid hic sit ligamen.*

Ligamen hic est vinculum prioris Matrimonij, rati sive consummati, quo durante, posterius Matrimonium, ratum sive consummatum, invalidum est. Dico: *Quo durante;*

quia dissoluto Matrimonio rato, vel per Professionem solemnem, aut per dispensationem Pontificiam: & similiter dissoluto Matrimonio consummato per mortem aut dispensationem divinam, redit prior libertas validè contrahendi, quæ per præcedens Matrimonium ablata erat: ablata, inquam, jure Divino, sive per primævam Matrimonij institutionem. Sit igitur

cum pluribus simul contrahere. Olim licuit viris. Ubi diffusius & evidentius ostendimus, Polygamiam (id est, contractum Matrimoniale unius cum pluribus simul) jure divino non tantum esse illicitam, sed etiam invalidam. Videantur ibi dicta, quia nimis longum esset ea omnia repetere.

Sufficiat testimonium Christi Matth. 19. v. 9. *Dico autem vobis, quia quicumque dimiserit uxorem suam, & aliam duxerit, mæchatur.* Et Marci 10. v. 11. *Quicumque dimiserit uxorem suam, & aliam duxerit, adulterium committit super eam.*

Probatur ex Matth. 19. & Mar. 10.

Consonat Apostolus Rom. 7. v. 3. *Igitur vivente viro vocabitur adultera, si fuerit cum alio viro.* Cur ita, si vivente viro validè contrahitur cum alio viro?

3. *Item ex Rom. 7.*

CONCLUSIO I.

Matrimonium cum secunda, vivente primâ uxore, jure Divino est nullum.

2. *Polygamia jure divino est invalida.*

Hic repeti possent ea, quæ de Polygamia diximus Disp. præced. Sect. 5. Conclus. 7. sequentis tenoris: *Nequidem in fidei nunc licet*

Et ratio breviter est: quia nemo potest validè tradere alteri, quod suum non est; jam autem secundum primam institutionem hujus contractus, renovatam à Christo in lege novâ, vir accipit potestatem in solidum corporis mulieris, & è converso, juxta illud Apostoli 1. Cor. 7. v. 4. *Mulier sui corporis potestatem non habet, sed vir; Similiter autem & vir sui corporis potestatem non habet, sed mulier.* Ergò durante vinculo prioris Matrimonij, posterius Matrimonium invalidum est.

Quod